

BUITEN

25^E JAARGANG N^O. 12

ZATERDAG 21 MAART 1931

Foto Wehrli

LOCARNO. HET KLOOSTER MADONNA DEL SARTO

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redactie: RO VAN OVEN en Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD:

IN OOST-GROENLAND, DOOR EJNAR MIKKELSEN	BLZ. 134, 144
LOCARNO, (GEÏLL.) DOOR L. v. S.	BLZ. 133, 136—137
HET HOOGHEEMRAADSCHAP RIJNLAND EN ZIJN GE- MEENLANDSHUIS (GEÏLL.) DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 138—140
WEDGWOOD WARE (SLOT) (GEÏLL.) DOOR MATTY VIGELIUS.	BLZ. 139—142
WEST-INDISCHE PIRATEN IN DEN AANVANG DER 18E EEUW (SLOT) DOOR LINTER	BLZ. 140—142
DE DOM TE GUSTROW (GEÏLL.) DOOR HELENE WULFF.	BLZ. 142—144
DE KONING DER VOGELS IN DE GODENLEER EN IN HET VOLKSGELOOF, DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 143—144

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te adreſseeren aan **Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij. N.V., Rokin 74-76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie van het Weekblad Buiten” of „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam- en adresvermelding verzocht, ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

IN OOST-GROENLAND

DOOR EJNAR MIKKELSEN

POST UIT DENEMARKE

I
VERSEN en ik zaten vast in Groenland, voor het tweede jaar. Het was in het hartje van den winter, het was buiten stikdonker, de storm gierde om onze hut en er was een hevige sneeuwjacht, ik geloof al drie dagen lang, en het was in al dien tijd niet mogelijk geweest zich buiten de hut te wagen, die bijna onder de groote sneeuwhoopen bedolven was. ☼ Wij zaten dus in de donkere hut en luisterden naar het loeien van den storm, telkens sloeg die bulderend tegen de steile rotsmuur vlak achter ons. Wij zaten met de handen in den schoot en keken elkaar aan over de kleine kachel heen, die haar best deed ons te verwarmen, en onder-tusschen dachten wij er over na, wat we toch tegen elkaar zouden kunnen zeggen. ☼ Want we waren in een zeer treurige stemming, en we hadden in eenige uren niets tegen elkaar gezegd. Wij hadden alle bekende pogingen aangewend om den moed er in te houden, maar niets had geholpen, en we waren reeds lang op het ongelukzalige punt gekomen, waarop de hersenen leeg zijn en geen gedachten meer hebben — behalve één, namelijk die: waar zal ik aan denken? ☼ Wij keken elkaar aan, wij verlangden er zoo naar met elkaar te praten, de zwaarmoedigheid te verdrijven, waaraan wij ten prooi waren en die steeds drukkender werd, wij wilden beiden zoo graag iets tegen onzen makker zeggen. Mijn hemel, wat kan ik toch tegen Iversen zeggen, ik heb al lang alles gezegd! ☼ Het stilzwijgen duurde nog lang — toen stond Iversen met een zucht op en keek mij met groote, vragende oogen aan. We keken een tijdje naar elkaar, maar hij kwam op niets, ik kwam ook op niets, ik schudde mijn hoofd — er was niets te zeggen. ☼ Iversen ging naar de twee kisten toe, een groote en een kleine, die dienst deden als zijn tafel en zijn stoel, ging zitten en krabde zich het hoofd met een potlood. Een tijdlang sabbelde

hij daaraan, toen boog hij zich over de tafel, het potlood gleed over het papier, hij had een idee. ☼ Hij stond op, trok zijn jekker aan en ging in de richting van de deur. „Iver, ga je naar buiten?” ☼ „Ja”, knikte hij, een ijskoude wind sloeg naar binnen, en sneeuw, toen sloeg de deur dicht en ik was alleen met mijn leege hersenen. Ik wist, dat Iversen naar buiten gegaan was, maar had zelfs geen lust hem na te kijken of er over te denken, dat was te veel moeite, neen, ik bleef stokstijf zitten met mijn rug naar de deur en staarde in het vuur. ☼ Lang had ik zoo gezeten, toen hoorde ik op de deur kloppen. „Hè,” dacht ik zonder antwoord te geven, „de hemel mag weten wat voor dwaasheid Iver nu in zijn hoofd heeft”, maar toen hij weer klopte, riep ik boos, „kom toch binnen, Iver, houd toch op met je flauwe grappen!” ☼ Weer kwam de koude windstroom binnen en een vlaag sneeuw, die al sissend op de kachel neerkwam, maar boven het bulderen van den storm uit hoorde ik Iversen's stem, „Post uit Denemarken!” ☼ Toen wierp hij mij een klein samengevouwen briefje toe en sloeg de deur weer dicht. Maar het deed mij aan. „Brave kerel”, dacht ik, „jou onmogelijke idioot, maar je bent toch aardig”, en met een glimlach, den eersten in vele dagen, boog ik me voorover om het briefje op te rapen. Het was aan mij geadresseerd: Den Heer Ejnar Mikkelsen, Bass Rock, Oostkust van Groenland. ☼ Ik opende het en las den inhoud, vreeselijken onzin, maar de glimlach drong van mijn gezicht door tot in mijn hersenen, de donkere schaduwen verdwenen, en gedachten deden hun intrede, „de eerste was wel de beste; den hemel zij dank voor zulk een goeden kameraad!” ☼ Maar mijn woorden waren niet in overeenstemming met die gedachte. „Iver, dwaze vent, kom binnen, nu ben ik er over heen”, en terstond kwam hij binnen als een levende sneeuwpop, zijn neus was wit van de kou, maar zijn oogen schitterden van vreugde, „nou, je hebt een brief gekregen, is er nieuws uit Denemarken?” ☼ Iver trok uit wat hij voor zijn tocht buiten de deur had aangetrokken, sprong rond en was vroolijk, hij praatte er op los, ik praatte, wij waren over het doode punt heen, nu konden we weer praten, misschien wel een week achtereen. ☼ Maar Iver kende mij; hij wist, dat een terugval tot de mogelijkheden behoorde, en om dat te voorkomen ging hij er bij zitten en begon te snuffelen in het liefste dat hij had, een kist vol allerlei rommel, en waarin hij onder andere zijn oude brieven gevonden had. Die las hij voor, zeker wel voor de honderdste keer, maar plotseling hield hij op, tusschen al den rommel had hij een klein pakje gevonden, dat vroeger aan zijn aandacht ontsnapt was. Vol ijver greep hij het, en er vielen een twintigtal briefkaarten uit. ☼ Hij schreeuwde van blijdschap, maar ik kende hem genoeg om te weten, dat hij er nog niet aan toe was mij zijn vondst te laten zien, ik liep dus maar heen en weer met de handen in den zak, en wachtte totdat hij zoo ver zou zijn. ☼ Eindelijk. — „Zeg, kom eens hier!” ☼ In een oogwenk was ik bij hem om zijn werk te bekijken, de briefkaarten, die hij op de tafel naast elkaar had uitgestald. Het zag er prachtig uit; zij verdreven het laatste gevoel van verlatenheid uit mijn hersenen, en eenige minuten later zaten we naast elkaar, beiden vol vuur, even vroolijk, even levenslustig. ☼ Want hier hadden we de verbinding met de buitenwereld, hier was stof waarmee we onze hersenen bezig konden houden. ☼ Stel u het interieur voor, een kleine, vuile hut, gevuld met al ons hebben en houden, een kachel, die haar best deed onze droevige verblijfplaats te verwarmen, een kleine tafel waarop borden en eetgerei aan den eenen kant bijeengeschoven waren, en midden op de tafel een walmende petroleumlamp, die haar ongelukkig licht deed uitschijnen over de twee hoofden met onverzorgde haren, die dicht bij elkaar, bijna tegen elkaar aan, over hun schat gebogen zaten. ☼ Buiten loeide de storm, de sneeuw joeg over den bevroren grond en sloeg tegen onze hut, met nu eens hevige en dan weer minder hevige vlagen, maar wij hoorden het niet, dachten er niet meer aan, dat wij duizenden mijlen van huis verwijderd waren; want in onze gedachten stonden we op de markt van Esbjerg en spraken over de omliggende huizen en de menschen die over de straat liepen. Want vóór ons lag een briefkaart van die stad, een prachtig gekleurd exemplaar, en Iversen verklaarde, — hij maakte er armgebaren bij —, daar had hij verscheiden jaren gewoond. ☼ Er waren briefkaarten met schepen er op, ach, ach, wanneer zullen wij er een zien? — Maar in gedachten ondernamen we een reis naar Engeland met de „I. C. la Cour”, wij aten heerlijke gerechten aan boord, we smulden letterlijk van al dat lekkere

eten, en we gingen per trein naar Londen, heerlijk, prachtig, bijna zoo mooi als in de werkelijkheid. ☞ En er was een koe, die in een heerlijke, spinaziegroene wei stond, waardoorheen zich een diepblauwe rivier slingerde, de heuvel had een onmogelijke kleur, en al treft men karmozijnroode huizen alleen op briefkaarten aan, wij vonden toch, dat alles zeer schoon was en zeker ook natuurgetrouw, wij waren bijna vergeten hoe zulk een landschap er uit zag en namen het niet zoo nauw. Maar de koe was toch het beste er van, wij dachten aan haar geloei, dat heerlijke, ons zoo bekend klinkende geluid, en wij konden ons verbeelden, dat wij in een hooischelf lagen, dat de zon scheen en de vogels zongen, ja, de koe was prachtig, het beste tot nu toe. ☞ Maar het duurde niet lang, of we vonden een briefkaart van ons geliefd Kopenhagen, „neen, maar, kijk eens Iversen, daar hebben we het standbeeld op Kongens Nytorv, en als we vandaar in deze richting gaan, dan komen we aan Hotel d'Angleterre", Ja, daar zitten ze nu nog niet buiten, maar wij kunnen ons verbeelden, dat we door de deuren naar binnengaan en in Palmehaven (den Palmtuin) belanden. ☞ Daar vermaakten we ons een heelen tijd, vooral bij de gedachte wat de menschen zouden zeggen, als we er werkelijk waren, zoo vuil als we er uitzagen, met haar, dat in geen jaren geknipt was, en baarden, die het laatst verzorgd waren met behulp van een brandend petroleumstel. We schateren van het lachen, wat een schrik voor de mooie, goedgekleede Kopenhagische dames! Er waren vele briefkaarten, alle gaven stof tot dergelijke gedachten en eindeloze discussies, maar twee er van waren bij ons het hoogst in aanzien, de eene was van een huishoudschool in Soró, de andere van Frederiksdal. ☞ In het begin waren wij het meest ingenomen met de eerste, er was iets bijzonders op te zien, voor het huis stonden in een groep alle leerlingen, drie en vijftig jonge meisjes, die allen glimlachten en lachten. Wij armen, wij verbeeldden ons, dat het tegen ons was. Maar wij hielden van die vele vroolijke meisjes, wij vernielden onzen kijker om een vergrootglas te hebben, om ze beter te kunnen bestudeeren, en vele uren brachten wij door met naar onze vriendinnen te kijken en over haar te praten. Want het was een dankbare stof, eerst moesten alle meisjes een naam hebben, dat was toch noodig, want anders konden we niet over haar praten zonder op de briefkaart te kijken, en dat moesten we niet al te veel doen, — zij gaven af, — we moesten er niet te veel met onze vingers aankomen. De meisjes kregen dus namen, en vele dagen gingen er mee heen om uit te maken van wie wij het meest hielden. ☞ Juffrouw Black was een aardig meisje, maar zij had een trek om haar mond, die ons niet beviel, toen we haar beter leerden kennen; juffrouw van Aanstel had een knap gezichtje, maar ze wist het en stond er zoo aanstellerig bij, de kleine Zonnestraal gaf aanleiding tot een lang dispuut, zij was lief, die kleine, en Iver's hart ontvlamde dadelijk voor haar. Wel glimlachte zij blijder dan alle anderen, en haar haar zat heel coquet, maar ja, ik hield nu eenmaal niet van haar en waarschuwde Iver, zij zag er me niet heel betrouwbaar uit. Dan werd Iver boos en vond, dat ze toch minstens even goed was als Karen Stavast, waarop mijn liefde gevallen was, — zij zag er zoo frisch en flink uit, alsof zij een wereld overwinnen kon. — „Maar zij is pootig", had Iver op haar te zeggen, — „Nu ja, ze heeft niet zoo'n water- en melkgezicht als jouw Zonnestraal, op haar kan je vertrouwen als het er op aan komt". ☞ Maar het was heel moeilijk uit te maken van wie wij het meest hielden, en wij waren ook niet zoo volkomen standvastig in onze liefde, er waren er ook zoo veel om tusschen te kiezen, te veel, en de meisjes konden immers niet protesteeren en ons de keus vergemakkelijken. Maar dat was ten minste een troost, omdat we ons konden verbeelden, dat onze liefde beantwoord werd. ☞ Maar, ja, er was toch iets niet heelemaal in orde met die briefkaart, die moest met de grootste voorzichtigheid behandeld worden, omdat ze een kiem van oneenigheid bevatte, en eenige keeren gaf ze aanleiding tot een nieuwen aanval van gedruktheid en somberheid. Want Iversen was te oncollegiaal, hij ontnam mij mijn meisje en stopte haar weg. ☞ „De briefkaart is van mij", zei Iversen, „en dus zijn die meisjes van mij, ik berg ze op," en de briefkaart verdween. ☞ Dat was niet zooals het hoorde; het hinderde mij, Karen Stavast in Iversen's macht te weten, en wat het ergste was, hij lachte mij uit. ☞ „Stavast, juffrouw Stavast", zong Iversen, als hij in de pan roerde, „juffrouw Stavast, Stavast", jubelde hij, als hij koffieboonen fijnmaakte in een oude kous. „Juffrouw Stavast, lieve

Karen Stavast", zong hij den heelen dag op alle mogelijke melodieën, telkens als hij naar mij keek, en hoe luider hij zong, hoe boozier ik werd. Wat wil hij dan ook met mijn meisje, ik heb er maar één, en Iver heeft er vier, want Zonnestraal, Miss Small, juffrouw Black en de kleine Inger Witte stredden allen om den voorrang in Iver's wankelmoedig hart. ☞ Er heerschte een drukkend stilzwijgen in de hut. ☞ Stavast, Stavast, lieve Karen Stavast, neuriede Iversen maar door, in een echte plaagstemming, eerst vroolijk en vergenoegd, langzamerhand minder overmoedig en met minder opgewektheid, omdat hij het onweer in de lucht begon te voelen, maar ophouden met neurien deed hij niet, omdat hij slechts noode wou toegeven, dat hij te ver gegaan was, en tegelijkertijd deed hij zooveel mogelijk alsof er niets gebeurd was. Maar alle kunst van Iver stuitte af op mijn kwaad humeur, hij had zich een slecht kameraad getoond en had mij mijn meisje ontnomen, en dat vergeeft men niet zoo gemakkelijk. ☞ De situatie werd onhoudbaar, ik liep rond als een dreigende onweerswolk, en zon op een gepaste straf, een wraak die terdege zou treffen. Maar wat kon ik doen? — het beste was zijn meisjes van hem weg te nemen, maar dat waren er vier in het geheel, behalve het mijne, en mijn hart was werkelijk niet zoo rekbaar, dat het liefde kon huichelen voor alle vijf. ☞ Ik zweeg dus, terwijl ik hierover nadacht; Iver kreeg geen antwoord, als hij tot mij sprak, en daardoor werd het hem ook treurig te moede, hij had berouw over zijn lichtzinnigheid, wou het graag weer goed maken, de gevreesde gedruktheid was weer over ons gekomen, we spraken in geen twee dagen tegen elkaar. Iver maakte toenaderingen; hij legde de briefkaart met de drie en vijftig op mijn tafel, maar ik roerde haar niet aan, keek er zelfs niet naar, ze was immers van hem, en hij moest het verlossende woord spreken, voordat ik weer mijn recht op den twistappel kon doen gelden, op Karen Stavast. ☞ Iver liep met de briefkaart in de hand en probeerde mij die in de hand te duwen zonder een woord te zeggen, maar hij had mijn meisje geroofd, hij moest vergeving vragen, de kleine Karen was niet langer van mij, ik begreep ook zoo goed, dat zij den vroolijken, flinken Iver aardiger moest vinden dan zoo'n lastig zwaar-op-de-hand mensch als ik. ☞ Het deed onze zenuwen veel kwaad, wij waren bijna zoover, dat ons geduld het niet meer uithield, dat er woorden zouden kunnen vallen, die wij in onze eenzaamheid nooit meer zouden vergeten, en toen ging Iversen naar buiten de duisternis en de kou in. ☞ Een half uur later kwam hij terug, opende de deur op een kier en wierp mij een pakje toe, aan mij geadresseerd, met een postzegel er op geteekend in den eenen hoek, maar hij had niet de opgewektheid om de bekende woorden — „post uit Denemarken" — te zeggen, hij sloot zachtjes de deur en liet mij alleen. ☞ Ik opende het pakje, de briefkaart met de drie en vijftig viel er uit. „Ze zijn voor jou", stond er bij geschreven, „allemaal voor jou, tot de kleine Zonnestraal toe, neem de heele kluit en word weer vroolijk". ☞ Dat hielp, het waren de verlossende woorden. ☞ Ik bleef nog wat zitten om mezelf terug te vinden en schaamde me gruwelijk, hij gaf me warempel al zijn meisjes, die goede kerel, hij liet ze allemaal waaien, hij bekommerde zich niet om haar maar om onze vriendschap, hij gaf al zijn veroveringen op, alleen om zijn vriend weer in een goed humeur te brengen, een prachtige kameraad was hij, ik kon zijn aanbod niet weigeren, en in dien tusschentijd liep hij buiten in de kou, totdat ik tot zijn hoogte genaderd was en mijn booze humeur overwonnen had. ☞ Ik was weer vroolijk, „Iver", riep ik, „kom binnen, laat het vergeten zijn, laten we ons gedragen als groote menschen, neem mijn meisje, als je er lust in hebt, laten we weer goede vrienden zijn", en Iver kwam binnen, vroolijk en gelukkig — „Kerel, ik ben een ezel". ☞ Zoo was het vergeten, tot een volgenden keer; wij konden ons weer samen verheugen over de briefkaarten, en twee jaar lang keken we naar deze jonge meisjes, twee jaar lang spraken we over haar, alsof ze onze beste vrienden waren, alsof ze hier in dit huis waren, in menscheelijke gedaante, en niet maar alleen in de halfdwaze fantasie van ons, eenzame mannen. ☞ De andere briefkaart, waarop we bijzonder gesteld waren, wekte niet dergelijke gevoelens op, maar wij hielden er zoo bijzonder van, omdat het zoo iets echt Deensch was, en het was bovendien een gekleurde. ☞ Er stonden een paar prachtige groene boomen op, de hemel was donkerblauw en in het gras lagen een paar in het rood gekleede meisjes.

(Vervolg en slot op bladz. 144)

Foto E. Heinemann

LOCARNO. GEZICHT OP HET LAGO MAGGIORE

LOCARNO

ZES jaren zijn voorbijgegaan, sinds te Locarno, de begenadigde stad aan het Lago Maggiore, de Vredesconferentie werd gehouden, welke beoogde voor de toekomst het oorlogsgevaar verre te houden van de volkeren, van de volkeren van Europa in het bijzonder. Ik wil me hier niet begeven in politieke beschouwingen, waartoe een nader uitweiden over de verwezenlijking van dit doel stellig aanleiding zou geven, ik wil slechts constateeren, dat Locarno bij uitstek de plaats is, waar deze pacifistische gedachten geboren en uitgewerkt konden worden. De samenhang tusschen mensch, bodem en klimaat, is bewezen, behoeft niet nader onder de oogen te worden gezien. En hoe zou 't voor menschen, die eenigen tijd vertoeven in een klimaat en in een streek, waar de goden hebben saamgespannen om een paradijs op aarde te verwezenlijken, mogelijk zijn, als ze reeds bezielde zijn met de gedachte alles te willen beproeven, om een herhaling van de oorlogsmisère te voorkomen, te ontkomen aan den verzachtenden invloed, die dit aardisch paradijs op hen moet uitoefenen. ☞ Locarno ligt aan het Lago Maggiore, het heerlijk blauwe meer, dat de bekoring van een zuidelijk landschap en zuidelijke cultuur verbindt met de magische aantrekkingskracht van een machtige bergwereld rondom, die het meer schijnt af te sluiten en tegelijk oneindige verre mogelijkheden doet vermoeden. Het is een bergwereld, mysterieus als die van Griekenland, vage-lijk herinneringen wekkend aan faunen en satyrs, zich verbergend achter de met sneeuw bedekte toppen, aan nymfen, zich speelsch verbergend achter steeds wisselende blauw-wazige nevelen. ☞ Daar in Locarno, aan het Lago Maggiore reiken omhoog, in ontastbaren afweer, altijd-groene palmen, laurier- en kamferboomen, de eucalyptus met zijn wonderlijken, bedwelmenden geur. Hier bloeien laat in den winter de roode camelia's, de donzig-gele mimosa's, hoog wuivende pluimen boven alles uit. En in de lente verheugen den voorbijganger

de machtige bloemtrossen van magnolia's, rhododendrons en azalea's in al hun kleurenweelde. Overstelpend van geur en kleur is de tuinstad Locarno, waar de menschen licht en blijde leven. Al heeft ook Locarno in zijn oude historie moeilijke dagen gekend. Ach, konden de steenen spreken. Maar ze willen niet verstoren de rust van dezen tijd en alleen de historio-graaf, die zijn volle aandacht eraan wijdt, weet te vertellen van de lotgevallen van het Castello Visconti, dat nu onlangs in ouden luister werd hersteld. Niet zooals het eenmaal werd gebouwd, 10 eeuwen geleden, in de rode eeuw: reeds in 1156 werd deze oude burcht door de Milaneezen verwoest. Het werd herbouwd, nog duurde het geruimen tijd eer de Milanees heerscher werd te Locarno, dat altijd een gewichtig strategisch punt is geweest, omdat hier de Alpen-passen, die toegang tot Italië gaven, zich bevonden. Omstreeks 1340 trokken Luchino en Giovanni Visconti, de machtige hertogen van Milaan, tegen Locarno op en de „Capitanei" van Locarno werden als gevangenen naar Milaan gebracht. Het slot werd vergroot en versterkt, gelijk dat een Visconti betaamde. En zoo onuitwischbaar is de herinnering aan de Visconti, dat dit slot tot den huidige dag genoemd werd Castello Visconti, ofschoon het telkens in andere handen is overgegaan. Vooral het geslacht der Rusca's heeft veel gedaan aan de verfraaiing van het kasteel: vele geschilderde wapens, veel snijwerk in Renaissancestijl werd door de Rusca's aangebracht. ☞ Maar toen koning Lodewijk XII van Frankrijk het teruggaf aan de eedgenooten, begon het verval. Steeds verder ging dit verval, er werd afgebroken, er werd verbouwd, er werd hopeloos gerestaureerd, politiebureaux werden er gevestigd. Van de oude heerlijkheid der Visconti's bleef al heel weinig over. Eindelijk kwam 't in handen van de stad Locarno zelf en nu is 't onder de deskundige leiding van den schilder Berta weer in zijn ouden glans hersteld. ☞ De romantiek herleefde, die in ieder kasteel en zeker in een paleis der Visconti bewaard blijft.

Foto E. Heinemann

LOCARNO. BLOEIENDE MAGNOLIA BOVEN HET LAGO MAGGIORE

Onderaardsche gangen, geheime kerkers, maar daarnaast ruime woon-en-ontvangvertrekken, loggia's en zuilengangen, alles herrees uit den dood. En meer dan vroeger gelden de spreuken, in een der loggia's gebeiteld: Ich Hof zu Gott . . . ; Bis Mir das Glueck . . . ; Hofnyng mit Freyden. ☒ Het zijn spreuken, die Locarno zich in de laatste jaren tot lijfspreuken had kunnen kiezen! ☒ Dat vinden we in het oude Locarno; beneden langs het meer komen we op onze wandeling langs het oude Castello di Ferro, hooger op, als we de Piazza grande met haar overwelfde trottoirs voorbij zijn, het marktplein, waar op marktdagen de Tessiner boeren in bonte kleederdracht elkaar verdringen, hooger op is daar dan de oude kerk San Vittore. Overal groeien en bloeien er de meest exotische bloemen en boomen: de grijze olijfbom vertoont zich als zilver tegen het donkere groen der cypressen, somber en onaandoenlijk. Reeds noemde ik eenige der meest voorkomende planten: vermeldingswaard is nog de zeldzame drakenbloedboom, in de tuinen van Locarno een alledaagsch verschijnsel. ☒ Kostelijker dan alles is het uitzicht op Locarno, dat beneden aan het meer zich koestert in het zonlicht, als men staat hoog daarboven, uit het klooster Madonna del Sasso, gebouwd op een uitstekend stuk rots. En achter Locarno verheft zich de geweldige Verbano, in de verre verte blinken de muren van Bellinzona. We kunnen van hieruit den loop van den Tessino volgen, tot hij mondt in het Meer, we kunnen schouwen tot de overzijde van het Lago, waar dozijnen kleine dorpen de hellingen der bergen veroveren, tot Tamaro toe. ☒ Maar altijd weer wendt onze aandacht zich naar Locarno, met zijn tuinen, daverend van kleur, met zijn geheimzinnige tuinen, waar de droom oppermachtig heerscht tusschen hoge muren gesloten. ☒ Het klooster zelve echter is onze beschouwing waard, waar o.a. wordt gevonden een „Vlucht naar Egypte" welke van Bramantino zou zijn, een Milaneesch kunstenaar uit den aanvang der 16e eeuw, wiens werk bij dat van zijn grooten tijd- en plaatsgenoot zich nauw aansluit, maar vaak aan andere kunstenaars wordt toegeschreven. ☒ Het is goed te verblijven in Locarno, dat, als vele plaatsen, door vreemdelingen druk bezocht, een nieuw

aanschijn ging vertoonen naast het oude, dat zich door de eeuwen heen handhaaft en dat altijd opnieuw verovert. Wat niet wegneemt, dat de moderne reiziger, zelfs degeen, die het oude in al zijn schoonheid liefheeft, waardeeren kan het comfort en de vermaken van het nieuwe Locarno, vermaken, waarbij het Lido een belangrijke rol vervult, evenals het jaarlijks gehouden feest der Camelia's, de inheemsche bloem, allen in vreugde vereenigt. Uit heel den omtrek stroomden de menschen naar de Piazza Grande, het langwerpige plein, waar iedere belangrijke gebeurtenis in Locarno zich afspeelt. Uit de tuinen worden de bloemen naar beneden gedragen, manden en manden vol: gecostumeerden en lieden in volksdracht, allen werken gelijkelijk mee. Van de bergen omlaag, vanzelf wordt een tooneelstuk opgevoerd, dat alle eigenschappen van natuurlijk spel in zich draagt. Op de Piazza wordt het voltooid: in bonte rijen wervelen de honderden medewerkers. ☒ Dan herleeft het oude Locarno, gelijk het iederen marktdag herleeft, als de Piazza ro-dom bezet is met de boeren en boerinnen uit den omtrek, die hun waren te koop bieden. Ge ijk het iedere dag herleeft, als men gaat door de oude arca 'en, langs zijn oude huizen, door zijn hellende straatjes, vreemd gebleven aan ieder cosmopolitisme. Wonderlijk is het, dat juist de cosmopoliet zich hier misschien nog meer dan elders volkomen thuisvoelt. Dank zij het heerlijke klimaat, de omstreken vol afwisseling. Ofschoon dit ter andere zijde weer niet zóo verwonderlijk is, daar alles gedaan wordt om het den vreemden gasten en tijdelijken inwoners naar den zin te maken. Behalve de genoegens, die alle internationale badplaatsen bieden, wordt er door de hotelhoudersvereeningen van Locarno ook ernstiger afwisseling ter hand genomen Zoo wordt dit jaar ten tweeden male een internationale artsencursus gehouden, terwijl de Berlijnsche filosoof Peryt Shou in Januari gesproken heeft over de „Arktische Heimat des Menschenghlehchts" en over „Baros und Logcs". Locarno veroverde zijn plaats in de jaren, toen het vredestractaat er werd afgesloten, Locarno, dat ook zonder dat zijn plaats order de zon veroverd heeft en handhaaft. Het is goed wonen te Locarno. L. v. S.

Het Hoogheemraadschap Rijnland en zijn Gemeenlandshuis

LANG vervlogen zijn de dagen, toen onze voorouders begonnen in te zien, hoe dringend noodzakelijk het was, krachtadig de handen ineen te slaan in den eeuwig-voortdurenden strijd tegen Holland's bittersten vijand — en, klinkt het niet apocrief?: tegelijkertijd zijn trouwsten vriend — het water! Dit leidde tot de oprichting der zoogenaamde Waterschappen. ☒ Aangezien deze nuttige instellingen meer in de melk te brokken hebben dan menigen wel weet of vermoedt, willen we er in dit tijdschrift enkele woorden aan wijden en zullen we ons daarbij voornamelijk bepalen tot het meedeelen van eenige bijzonderheden over het machtigste: het Hoogheemraadschap van Rijnland. ☒ Met den naam Waterschap wordt, in zeer algemeenen zin, een instelling aangeduid, welke belast is met de inspectie en het onderhoud van alles, wat verband houdt met den „Waterstaat” van een bepaalde streek, dus: van dijken en andere waterkeeringen, van kanalen, bruggen, sluzen, wegen, enz. — Men onderscheidt „Lagere Waterschappen”, of wel: betrekkelijk kleine administratieve lichamen, die meestal één, of hoogstens enkele polders beheeren en „Hoofdwaterschappen”, welke, zooals de naam reeds doet vermoeden, van veel uitgebreider en gecompliceerder omvang zijn en in hun gebied, waartoe somtijds ook de aangrenzende hooger-gelegen gronden behooren, een zeer groote macht en verantwoordelijkheid bezitten. — Alle polders in Zeeland en Noord-Brabant en een belangrijk aantal in Noord-Holland en Utrecht zijn niet op deze laatste wijze administratief vereenigd, ze „werken” op zichzelf en behooren dus tot de eerstgenoemde groep gerekend te worden. — De Hoofdwaterschappen duidt men meestentijds, al naar hun aard en samenstelling, aan als Hoogheemraadschappen, Heemraadschappen, Polderdistricten, Grootwaterschappen, enz. ☒ Bij een meer dan oppervlakkige beschouwing van een kaart van ons vaderland, waarop de verschillende Waterschappen nauwkeurig aangegeven staan, valt het op, op welk een ingewikkelde wijze hun administratieve indeeling hier en daar geregeld is ten opzichte van de topographie van het polderland. In sommige streken wordt namelijk één boezem door meer dan een dier instellingen beheerd, terwijl elders weer één waterschap de belangen moet behartigen van meerdere aaneengrenzende water- en landcomplexen, of ook wel gedeelten daarvan. ☒ De oudste Waterschappen in ons land dateeren reeds uit de dertiende eeuw en hun oprichting is meestentijds te danken geweest aan de samenwerking van de betrokken particuliere grondbezitters. Deze — de „Ingelanden” geheeten — namen aanvankelijk slechts het initiatief tot het aanleggen van de tot het behoud van hun landerijen noodzakelijke zee- en rivierdijken; met de inpoldering van plassen, waaraan onze laaggelegen provincies indertijd ongelooft rijk waren, heeft men zich eerst sedert de zestiende eeuw bezig gehouden. Het spreekt vanzelf, dat voor het uitvoeren van al deze voorgenomen werken niet alleen het aanvragen van de noodige vergunning bij de overheid onvermijdelijk was, doch tevens, dat ze steeds maar al te gaarne verleend werd! ☒ De Ingelanden dier vroegst bestaande Waterschappen kozen meestal voor den termijn van één jaar, somtijds ook voor dien van twee of drie jaren, doch zelden voor langer, eenige „Heemraden” tot bestuursleden, wien al spoedig de onderscheidings-titel van „Hooge Heemraden”, later vereenvoudigd tot „Hoogheemraden”, toegekend werd. Reeds lang vóór de instelling der Waterschappen

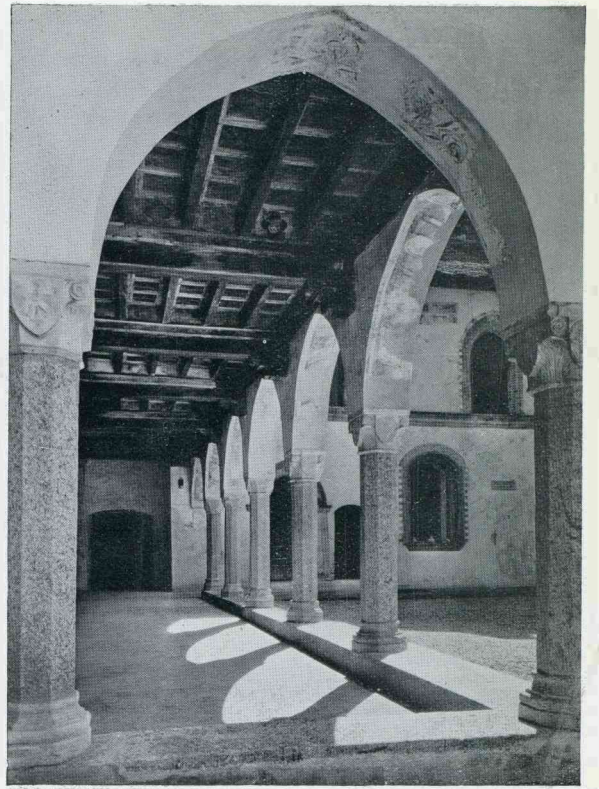

Foto E. Heinemann

LOCARNO. CASTELLO DEI VISCONTI

was in menige landstreek een aantal Heemraden — Raadslieden voor het heem of heim (woonplaats, huis of erf) — belast met het geven van advies in zake velerlei algemeene belangen, waaronder, zooals begrijpelijk is, die van den „Waterstaat” een allereerste plaats innamen! Met de zware taak, die van nu af aan in meer officieelen vorm op hun schouders rustte, waren deze lieden dus feitelijk reeds sinds jaar en dag vertrouwd. ☒ Thans bestaat het bestuur der Hoofdwaterschappen over 'talgemeen naast een aantal Hoofdingelanden, uit eenige Hoogheemraden, terwijl de Dijkgraaf de functie van Voorzitter vervult. Het toezicht op den goeden gang van zaken is opgedragen aan Gedeputeerde Staten. ☒ Het Hoogheemraadschap Rijnland is belast met de zorg voor een terrein van niet minder dan 104.575 hectaren oppervlakte, dat, ruwweg genomen, de duinenreeks tusschen IJmuiden en Scheveningen, benevens een aanzienlijk aantal binnenspolders tusschen Amsterdam, Velzen, 's-Gravenhage en Gouda omvat. — In het jaar 1250 door den Roomsch-Koning Willem II gesticht, kreeg het aanvankelijk, vooral tijdens de regeering van Philips van Bourgondië, een buitengewone macht, doch deze is later, o.a. in de jaren 1795, 1810 en 1841, min of meer beperkt. ☒ Het bestuur — een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden, veertien Hoofdingelanden en hunne veertien plaatsvervangers — een college van toezicht vormende — zetelt in het Gemeenlandshuis aan de Bree-

Foto E. Heinemann

LOCARNO'S LIGGING AAN HET LAGO MAGGIORE

LEIDEN. HET GEMEENLANDSHUIS VAN RIJNLAND

straat te Leiden. Dit gebouw, ontworpen door Pieter Albertz. Clocq, dateert uit het jaar 1598; het verrees op de plaats, waar eerst de in 1578 door het Hoogheemraadschap aangekochte woning van Burgemeester Dirk van der Does stond. — Vóór dien was Rijnland's bestuur ambuland: men kwam behalve te Leiden, ook somtijds te Oegstgeest, Warmond, Haarlem, Spaarndam, Sassenheim of Heemstede bijeen. Na de voltooiing van het nieuwe Gemeenlandshuis vond er iedere week een gewone bijeenkomst en drie maal per jaar een algemeene vergadering plaats; voor het houden der vierde — de zoogenaamde zomervergadering — werd omstreeks het jaar 1600 het Huis te Hart — het voormalige Zwanenburg — te Halfweg in eigendom verkregen, doch dit in 1654 door Pieter Post gerestaureerde gebouw is in den loop der tijden van bestemming veranderd. ☞ De breede voorgevel van het Leidsche Gemeenlandshuis mag, na den noodlottigen Stadhuis-brand in den ijzigen, nimmer te vergeten winternacht van Maandag 11 op Dinsdag 12 Februari 1929, zonder twijfel de voornaamste uiterlijke bezienswaardigheid der Breestraat heeten! Het in Hollandschen renaissance-stijl opgetrokken gebouw vertoont aan weerszijden van den stoeren, gedurfd-omhoogstrevenden trapgevel nog een lageren, sierlijk gevormden topgevel, achter welke het schuine dak hoog oprijst. Het is wel eigenaardig, dat de onsymmetrische plaatsing dezer beide, geheel gelijke details ten opzichte van het forsche middenstuk, meestal eerst na een meer dan oppervlakkige beschouwing in het oog springt! Fraai steken de lichte bergsteenen banden en sluitsteenen boven de ramen tegen den warmgetinten baksteen — het voornaamste bouw-materiaal — af. ☞ Men betreedt het huis door een, hoewel op zichzelf gezien uitstekend geproportionneerd, toch in verhouding tot de afmeting der vensters, trouwens, ook tot die van den geheelen gevel, wel wat al te nietig poortje! ☞ Reeds in de voorhal worden we omvangen door die eigenaardige, zo rustig-stemmende, doch overigens moeilijk te omschrijven sfeer van deftige voornaamheid, welke van het interieur van zoo menige zeventiende-eeuwsche Hollandsche patriciërs-woning uitgaat. Onder andere zijn er de gebeeldhouwde versieringsmotieven der eikenhouten balustraden van den negen treden tellenden opgang en de daarmee zoo harmonieus aansluitende, meer sober-gehouden portiek, waarachter de eigenlijke trap naar de bovenverdiepingen ligt, een meer dan

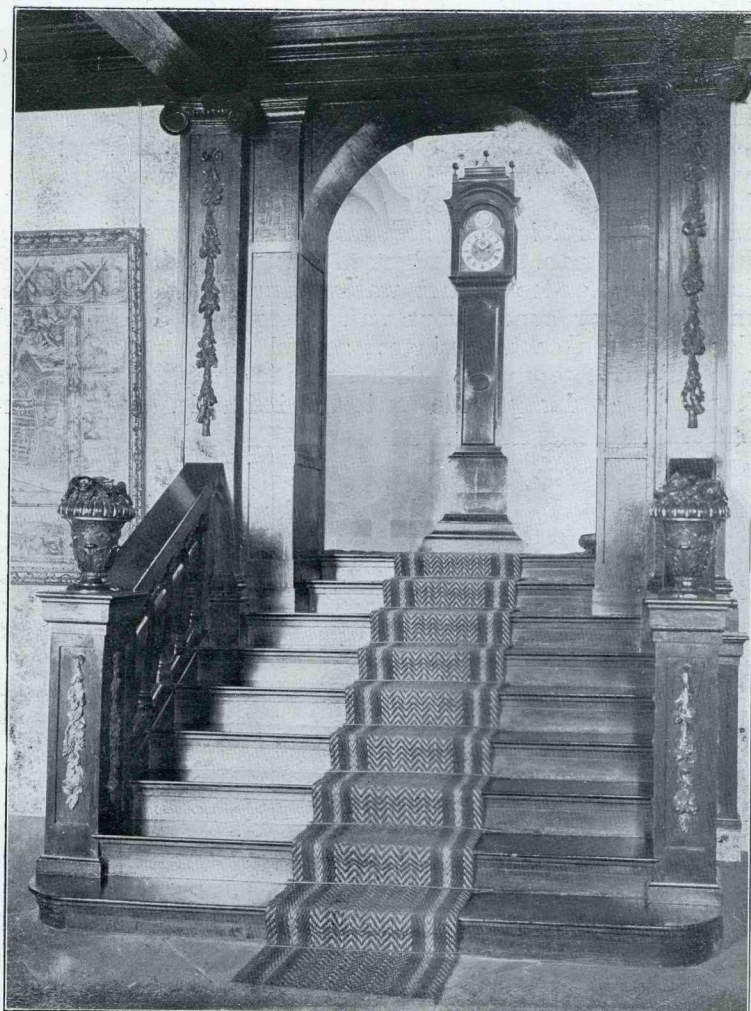
vluchtige beschouwing overwaard! Eveneens dient de prachtige, oud-Hollandsche klok bewonderd, daar in 't midden der ruimte achter dien gewelfden doorgang zoo voortreffelijk op haar plaats! ☞ De voornaamste bezienswaardigheden van het Gemeenlandshuis vormen evenwel de Kamer van den Dijkgraaf, waarin we naast veel ander fraais een van kunstig snijwerk voorziene schouw met een rijk-geëncadreerd portret van den Roomsch-Koning Willem II opmerken en de omstreeks het jaar 1670 gerestaureerde Rechts- of Vergaderzaal. Vooral dit laatstgenoemde vertrek met zijn prachtig, zwaar, goudleeren behang, zijn ruiten van gebrand glas uit het jaar 1599 en het gewelfde plafond, door Andries de Haan zoo artistiek met vogelfiguren beschilderd, draagt een uitgesproken zeventiende-eeuwsch karakter! ☞ Bijzondere vermelding verdient ook daar de monumentale schoorsteen met een in 1670 door Jan Lievensz. — den bekenden vriend en volgeeling van Rembrandt, van Rijn — vervaardigd schilderij, de Gerechtigheid voorstellend. Een aanzienlijke waarde vertegenwoordigt een in deze Rechtszaal prijkende verzameling antieke bokalen, die bij den beschouwer onwillekeurig de beelden voor oogen toovert van deftig-aangedane Dijkgraven, Hoogheemraden en Hoofdingelanden van weleer, zooals deze, in die oude tijden ter plechtige vergadering hier bijeen gezeten, de wijze, in het belang van het Hoogheemraadschap van Rijnland genomen besluiten, met een hartigen dronk plachten te bekrachtigen!

A. W. FRANCKEN

WEDGWOOD WARE

(Slot)

MAAR de door het classicisme gevoede geest van Wedgwood zocht naar andere uitingen van zijn scheppingsvermogen. Hij wendde den blik naar de Grieken en Romeinen, wier ceramische kunst zijn grootste bewondering gewekt had. Het prachtige, diep brons-kleurige „Basalt” met de sobere, klassieke modellen, is wel toe te schrijven aan die zucht, de klassieke voorbeelden te volgen. Dit „zwart porcelein” is van ongeëvenaarde distinctie. In geen materiaal komt de vorm — en daar is het den pottenbakker, die een plastisch kunstenaar is, toch in de eerste plaats om te doen —, zoo sprekend naar voren. Ook hier waren tal van teleurstellingen

HAL IN HET GEMEENLANDSHUIS VAN RIJNLAND

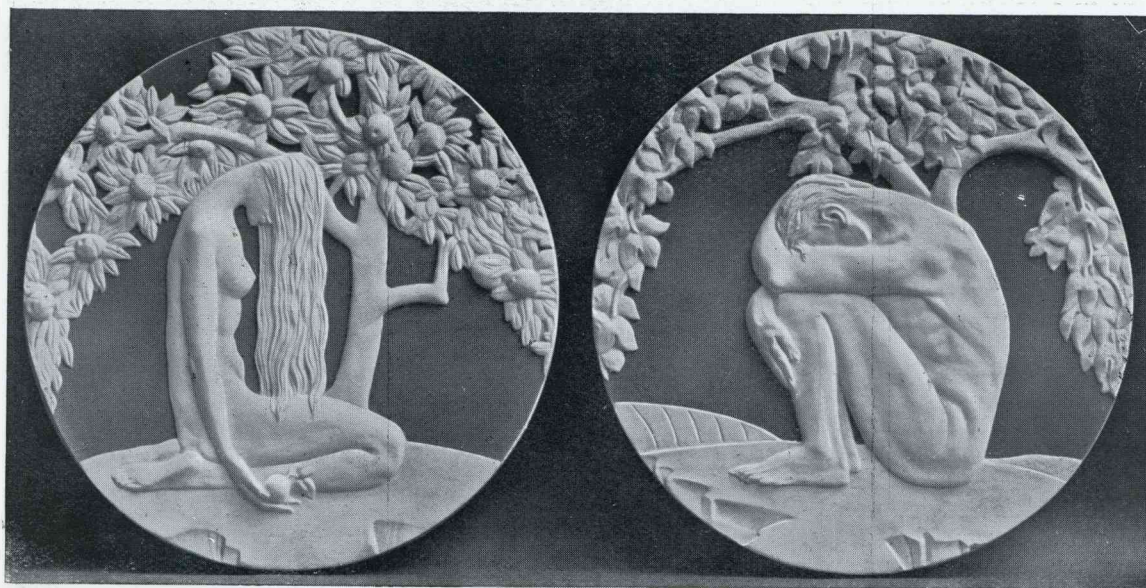
vooraf gegaan, aler het basalt onberispelijk uit den oven kwam. Reeds jaren lang was Wedgwood zoekende geweest naar een kleisoort, die bij het branden een mooi, diep zwart opleverde. Hoevele proefnemingen moeten niet aan het resultaat zijn voorafgegaan. Het materiaal was zoo hard, dat het zich uitstekend tot allerlei bewerkingen leende en dat reliefs er prachtig scherp in konden worden aangebracht. Ook is er een aantal borstbeelden in dit materiaal uitgevoerd, o.a. dat van Voltaire, van Oldenbarneveldt, van de de Witten, van Newton, Franklin en Ben Johnson en zoovele anderen historische figuren zoowel als tijdgenooten. ☞ „Zwart is duurzaam en degelijk” schreef Wedgwood aan zijn vriend en compagnon Bentley en de tijd heeft hem in 't gelijk gesteld. De orders stroomden hem toe, zoodat de werkplaats in Burslem veel te klein werd en hij plannen moest vervaardigen voor een eigen fabriek. Hij stichtte deze op groote schaal in Etruria, waar zij thans nog staat en bouwde er een dorp van arbeiderswoningen omheen. Etruria dankt haar naam aan de voorliefde voor Etruskische vazen van den stichter. — Het meest sensationeel in de gansche carrière van Wedgwood was stellig zijn poging tot het copieeren der beroemde, uit de derde eeuw stammende zg. Portland-vaas. ☞ Deze was in 1644 in een sarcophaag nabij Rome ontdekt en daarna in de bibliotheek der familie Barberini geplaatst. In 1784 werd deze bibliotheek geveild en de toenmalige gezant te Napels, Sir Hamilton, kocht de vaas en bracht ze naar Engeland. Daar geraakte ze in het bezit van den Hertog van Portland, die ze aan Wedgwood in bruikleen afstond om haar te copieeren. Ongeloofelijk waren de moeilijkheden, die hieraan te pas kwamen. In de eerste plaats moest de „body”, uit een soort glasachtige substantie bestaande, nauwkeurig geïmitteerd worden en dan dienden er nog de prachtige cameeachtige reliefs op aangebracht, pâte sur pâte. Vier jaren werd aan de copie besteed, toen bracht Wedgwood er een twintigtal in den handel voor den zeer bescheiden prijs van £ 50.— per stuk. Thans zijn zulke copieën honderden ponden waard, doch ze zijn uiterst zeldzaam geworden. ¹⁾ ☞ Maar wellicht is Wedgwood het meest bekend door het prachtige „Jasper”. Het museum te Etruria herbergt duizenden proefstukken, die aantoonen, hoe moeizaam het fraaie materiaal bereikt werd. Door zijn uitvinding van „Jasper” met zijn scherp gemodelleerde reliefs tegen een achtergrond van Wedgwood blauw, groen of lila, stichtte hij niet alleen zich zelve een gedenkteeken, doch tevens een voor zijn helpers, de bekwame modellers Flaxman, Hackwood, Tassie en anderen, wier modellen voor klassieke basreliefs, die de jasper-vazen moeten decoreren, nog thans te Etruria in gebruik zijn. ☞ De klassieke schoonheid van den vorm en de bekoring, die in de fraaie kleur is gelegen, hebben het Wedgwood jasper steeds een groote mate van populariteit bezorgd. Vooral in Amerika schijnt er een geweldige vraag naar te bestaan. ☞ Wedgwood bezat verscheidene woonkamers in Londen en het was weldra daar, dat de beaumonde elkaar rendez-vous gaf, voorgegaan door het Hof, door hertogen en hertoginnen, zoowel als door den lageren adel, die zich geregeld op de hoogte hield van de ceramische kunstwerken der geliefde nationale industrie. ☞ Vijf gene-

SCHOORSTEEN IN DE VERGADERZAAL VAN HET GE-MEENLANDSHUIS VAN RIJNLAND

raties van Wedgwoods, vijf generaties van arbeiders hebben te Etruria sinds de stichting van de fabriek gewerkt. Traditie heeft nog steeds een woordje mee te spreken in de Wedgwood fabrieken, ook in onze dagen. Aan het hoofd staat Majoor Frank Wedgwood, terwijl een andere Josiah hem als secretaris ter zijde staat. Een der vrouwelijke nakomelingen hanteert het penseel in de schilderswerkplaats. Maar men weet er niet alleen van terugblikken naar een grootsch verleden, naar den èenbeenigen grondvester, die met een „That won't do for Josiah Wedgwood” een slecht gelukt stuk aan gruzelementen sloeg, men ziet ook vooruit en zoo is dan de Wedgwood fabriek te Etruria een der meest moderne bedrijven, die men zich denken kan. MATTY VIGELIUS

¹⁾ Liefhebbers moge het interesseeren, dat bij de Firma N. F. van Gelder & Co. te Amsterdam zulk een copie ten'oongesteld is.

MODERN JASPER, ADAM EN EVA, GEMODELLEERD DOOR MEJ. ZINKEISEN

West-Indische Piraten in den aanvang der 18e eeuw

(Slot)

DE kommandant van het Engelsche eskader trof bij zijn aankomst op Providence dus een troep berouwvolle zondaars aan, terwijl kapitein Vane, een van de onverzoenlijken, van de gelegenheid, dat de oorlogsbodems door den eenen haveningang binnenkwamen, gebruik maakte om door den anderen te verdwijnen. Kapitein Rogers, de eskaderkommandant, deed nu een eigenaardigs iets. Hij stichtte handels-compagnieën uit de bekeerlingen en stelde

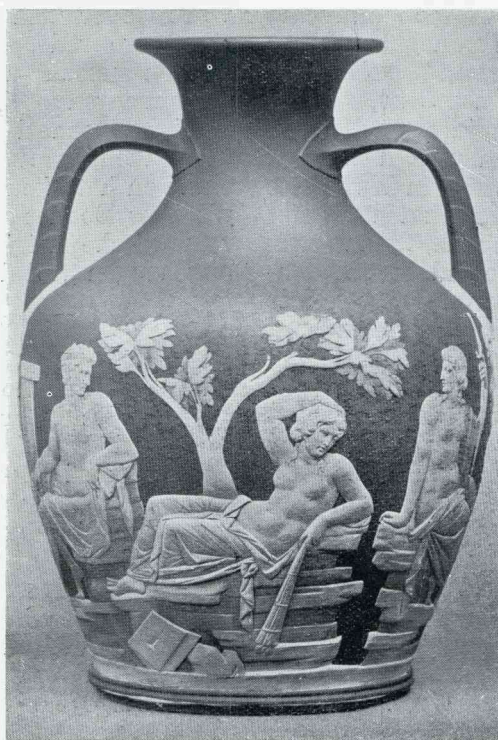

„DANCING HOURS”, GEMODELLEERD DOOR FLAXMAN

die onder hen, die hij het meest zijn vertrouwen waardig achtte. Op deze wijze wilde hij den handel met de Spanjaarden op de kust van Mexico opvatten. Maar de natuur was ook den zeeroovers dikwijls sterker dan de leer. Een op proviand uitgezonden boot ontmoette een tweetal rijkbeladen sloepen, maakte zich van deze meester en zette daarmede koers naar Haiti. Het verging hun echter slecht want een storm dreef hen op de kust van een der onbewoonde Bahama's en Rogers, wien dit ter oore kwam, zond een zijner schepen, welks kommandant de herborren zeeroovers met mooie woorden aan boord wist te krijgen. Ze werden naar Providence-island gebracht en tot den strop veroordeeld. In tegenwoordigheid van hun vroegere kameraden ondergingen ze hun straf, luide hun verontwaardiging luttend, dat vierhonderd hunner kameraden konden toezien, hoe zij daar een schandelijken dood stierven. Maar al hun protesten hielpen niet en gelaten ondergingen zij ten slotte hun lot, op één na, die, zijn schoenen uittrekend, zeide: „Mijn vrienden hebben altijd wel beweerd, dat ik nog eens in mijn schoenen zou sterven, maar ik zal hun laten zien, dat het een leugen is”.
 De door een noodlottige vergissing raakte enkele jaren later een Italiaan in Spaanschen dienst zijn leven kwijt. Hij was kommandant van het Spaansche kustwachtschip voor Porto Rico en maakte zich van vier Engelsche vaartuigen meester, welker bemanning hij tot den laatsten man om het leven bracht. In 1722 werd zijn schip genomen door het Engelsche oorlogsschip „Lanconston” en naar Jamaica opgebracht, waar hij en zijn bemanning, op zeven na, allen werden opgeknoopt. De Engelschman zou er niet aan gedacht hebben het Spaansche schip aan te klampen, indien onze Italiaan het niet per abuis voor een koopvaarder aangezien en geënterd had. Men vond toen aan boord van het Spaansche schip een kardoos met een stuk van een Engelsche krant er omheen, waarop de naam van het schip „Crean” voorkwam. Aldus vond men uit, dat dit schip genomen en de équipage om hals gebracht was en één der Spaanjaarden bekende, dat hij eigenhandig twintig Engelschen gedood had.
 De zeeroovers hielden er hun eigen „vereinigings-statuten” op na, elke troep had zijn eigen voorschriften, die door ieder lid der bende geteekend en beëdigd werden. De inhoud der artikelen was van den meest uiteenloopenden aard: regelen betreffenden den inwendigen dienst en de verdeling van den buit, disciplinaire en strafrechtelijke voorschriften enz. Zoo kreeg bij den troep van kapitein John Phillips degene, die in het gevecht eenig

lichaamsdeel verloor, 400 realen van achten, indien het een arm of been was, 800. De kapitein kreeg anderhalf aandeel uit den buit, de bootsman en enkele anderen één en een kwart. Beurt om beurt, naar een aangelegde lijst, mochten de piraten het eerst aan boord van een prijs gaan. Wie een geheim verried werd op een onbewoond eiland achter gelaten en kreeg slechts een kruik water, een geweer, kruik en lood mee. Wie stal, al was het nog zoo'n klein voorwerp, wie de artikelen van een anderen troep teekende, werd zwaar gestraft. Een lid van den troep, dat een als man verkleede vrouw aan boord bracht, werd met den dood gestraft, enz. Verder gold nog in 't algemeen de regel, dat, wanneer twee leden van den troep twist kregen, deze niet aan boord, maar op het land werd uitgevochten en wel op het pistool of op de sabel, waartoe de kwartiermeester met de beide rivalen en eenig volk zich naar den wal begaf. De Chevalier de la Triste Figure onder de zeeroovers in de West-Indische wateren was in deze jaren een zekere Majoor Stede Bonnet, maar in zooverre verkeerde deze in andere omstandigheden dan Cervantes' he'd, dat hij niet in een nautischen Sancho Pancha een vaak heilzaam correctief vond. Bonnet

was een edelman, die op het eiland Barbados, waar hij oorspronkelijk woonde, hooge achting genoot. Hij was gefortuineerd en had een goede opvoeding genoten. Met niemand had hij er ooit over gesproken, dat hij neiging voelde te gaan boekanieren en de Barbadianen waren dus heel verbaasd te vernemen, dat hij het eilandsche stof van zijn schoenen had geschud en, ofschoon hij niet het minste begrip van de zeilvaart had, het allesbehalve ongevaarlijke beroep van piraat gekozen had. Men had dan ook meer medelijden met hem, dan dat men zijn handelwijze veroordeelde en schreef die daaraan toe, dat hij niet al te goed bij het hoofd was, waarvan hij reeds enkele malen blijkt had gegeven. Ook de reden van deze lichte getroubleerdheid wist men op te geven: zijn vrouw zou nog al Xantippisch van aanleg geweest zijn, hetgeen onzen majoor in het hoofd geslagen was. Waarschijnlijker is evenwel, dat onze vriend door de talloze zeeroover-verhalen, die in dien tijd — omstreeks 1715 — op de West-Indische eilanden de rondte deden, er toe gebracht is, hun rangen te gaan versterken, gelijk Don Quichotte door zijn ridderromans verleid werd het instituut van de dolende ridderschap te doen herleven. Hoe dan ook, een feit is het, dat hij op eigen kosten een sloep van tien stukken en met zeventig man équipage uitrustte, die hij

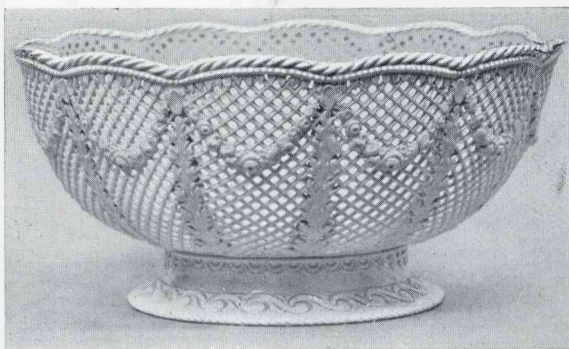

DE BEROEMDE PORTLAND VAAS, GEMODELLEERD DOOR WEGDWOOD

MODERN UITGEVOERD SERVIES, UITGEVOERD IN ROSE DU BARRI. DE WITTE BLADEREN ZIJN GOUD-OMLIJND

de *Revenge* — een zeer geliefde naam voor kaperschepen — noemde en dat hij op een kwaden nacht hiermee van het eiland verdween. Hij had het geluk ettelijke kleine schepen te nemen en heel wat suiker, negerslaven en rum vielen hem in handen. Maar, zooals gezegd, van varen had hij geen verstand en het duurde niet lang of elk lid van zijn scheepsvolk hield er over den te volgen koers een eigen meening op na. Zoo ontmoette hij den beruchten kapitein Teach, bijgenaamd Zwartbaard en zij besloten tot eendrachtige samenwerking. Maar al spoedig bemerkte Teach, dat het met de nautische kennis van Bonnet maar minnetjes gesteld was en verzocht hem op een dag eens te komen praten. „Majoor”, zei Teach, „u zult zelf wel bemerkt hebben, dat u eigenlijk niet opgewassen bent tegen de vermoeienissen en lasten van een beroep als het onze. Vindt u zelf ook niet, dat het verstandiger zou zijn als u het métier aan kant deedt en er meer uw gemak van hielt? U zoudt rustig op mijn schip kunnen blijven, u kunt dan alles aankijken en hebt u nergens meer dik over te maken”. „Geen kwestie van”, gaf Bonnet ten antwoord. „Ik heb mijn eigen schip uitgerust, zelf m'n bemanning aangeworven, ben heelemaal mijn eigen baas en dan zou ik hier de belangstellende toeschouwer zijn wanneer mijn mannen in actie komen? Ik zou mijn pistool in den holster en mijn degen in de scheede moeten houden? Ik denk er niet aan”. „'t Spijt me wel”, antwoordde Teach, „maar er is reeds een nieuwe kapitein op uw schip benoemd, met instemming van de bemanning. U kunt hem al op de brug van de „Revenge” zien. Heusch, majoor, het lijkt me verstandiger, als u hier blijft, want uw mannen zouden u niet met veel genoegen terug zien keeren”. „Knarsetandend van woede moest Bonnet wel Teach' zin doen. Hij bleef dus bij Zwartbaard aan boord, maar toen diens schip bij het kleine eiland Topsail ten onder was gegaan en hij aan den wal al den tijd vond om over zijn ervaringen na te denken kreeg de onevenwichtige man wroeging en spijt over zijn zerooverijen. Hij vervloekte den dag, waarop hij zijn rustig bestaan op Barbados vaarwel had gezegd en werd met den dag zwaarmoediger. Toen kwam de proclamatie van George I en Teach vond het verstandig hiervan gebruik te maken om zijn piratenbestaan voor een blauwen Maandag vaarwel te zeggen. Bonnet spitste de ooren, hij begon weer vreugde in 't leven te schep-

A JOUR BEWERKT MODERN QUEENS WARE, NAAR ANTIJK MODEL

pen en wist zich na Teach' vertrek werkelijk weer als kapitein van zijn sloep te doen erkennen. Ook hij onderwierp zich, maar keerde weer spoedig tot het oude handwerk terug, tot hij door eenige kleine oorlogsbodems verrast en overmand werd. Met enkele kornuiten werd hij naar Charlestown in Zuid-Carolina gebracht, maar wist na enkele dagen uit zijn gevangenis te ontsnappen, waarop de Gouverneur een beoening van 700 pond sterling uitloofde aan ieder, die zich van Bonnet zou weten meester te maken. Deze was een klein bootje machtig geworden en spoedde zich noordwaarts, maar storm en gebrek aan levensmiddelen dwongen hem terug te keeren naar een klein eiland bij Charlestown. Hier werd hij gesignaleerd, zijn aanwezigheid werd ter kennis van den Gouverneur gebracht en een uitgezonden sloep krijgsvolk had niet veel moeite zich van den vluchteling meester te maken. Op den 10en November 1718 hoorde hij vonnis over zich vellen. „De Lord Justice Trot hield een ellenlange rede, en hij schijnt naarstig in den Bijbel te hebben gezocht naar plaatsen, die hij tot een requisitoir kon samenvoegen of hij heeft — omgekeerd — zijn rede opgesteld en toen de Heilige Schrift nagegaan op soortgelijke uitspraken, want zijn betoog wemelt van aanhalingen uit het Oude en het Nieuwe Testament. De jury sprak het schuldig uit over Bonnet en hij onderging, een slachtoffer van zijn romantische neigingen, de gewone zerooversstraf: hij werd opgehangen „tot de dood erop volgde”. LINTER

DE DOM TE GÜSTROW

DE oude hoofdstad van het vroegere groothertogelijke Mecklenburgsche hertogdom Güstrow is tegenwoordig de vierde groote stad van Mecklenburg, een gemeedelijk-vriendelijke, typisch Noord-Duitsche provinciestad, die met rechtmatigen trots haar kunstschaten uit voorbije tijden bewaakt. De oude vorstelijke residentie, die in 1219 door hertog Heinrich Borwin II gesticht werd, dankte ook haar dom aan dezen voorvader van de Mecklenburgsche vorstenhuizen. De dom ontstond door uitbouw en vergrooing van een oud godshuis, dat waarschijnlijk dateert uit het einde van de 12de eeuw. De artistieke vorming verkreeg het eerwaardige gebouw, waarvan de bouwwijze den overgang van den Romaanschen naar den Gotischen stijl toont, door den in den tijd der Hervorming levenden Hertog Ulrich en zijn kunstzinnige en energieke gemalin Elisabeth van Denemarken. Vooral de prachtige grafmonumenten geven den Güstrower Dom zijn eigenaardige, plechtige sfeer. Hertog Ulrich liet niet alleen voor Hertog Heinrich Borwin, maar ook voor zich zelf, de in 1568 gestorven Hertogin Elisabeth en zijn tweede vrouw Anna van Pommeren, grootsche grafmonumenten oprichten. Het grafmonument van Hertog Ulrich, dat tot de mooiste van Duitschland gerekend wordt, werd door den Nederlandschen beeldhouwer Philipp Brandin, vervaardigd. Het monument staat in de nabijheid van den preekstoel. Voor een hooge wandbekleding van zwart en rood marmer, welke rijk met goudversierde wapens en zinspreuken getooid is, knielen de figuren van den Hertog en de beide Hertoginnen, de handen tot gebed gevouwen, den blik naar het altaar gericht. Het

Foto Herzberg

GRAFMONUMENT VOOR HERTOG ULRICH EN ZIJN BEIDE GEMALINNEN IN DEN DOM TE GÜSTROW

Foto Herzberg

HERTOGIN ELISABETH VAN MECKLENBURG

marmor, dat voor deze met bijzondere zorg vervaardigde statuen gebruikt werd, kwam uit Engeland, de gezamenlijke kosten van het grafmonument bedroegen de voor dien tijd geweldige som van 74.000 Reichstalers. Meester Philipp Brandin kon zelf zijn werk niet voltooien, na zijn dood werkten zijn leerlingen Midow en Berninger en de schilder Claus Köster eraan. Behalve de vele interessante grafmonumenten bezit de Güstrower Dom nog bijzondere kunstwerken in de uit hout gesneden laat-gotische figuren der 12 apostelen, die tegen de pilaarwelingen der beide zijschepen van de kerk staan, beeldhouwwerk, getuigend van zeldzamen hartstocht en gevoelige uitbeeldingskracht. De schepper dezer figuren is niet bekend, alleen is met zekerheid aan te nemen, dat hij uit de school van den Lübecker meester Claus Berg is voortgekomen. De ernstige, monumentale schoonheid van deze oude kunstschat is een stemmingsvolle omlijsting voor de verinnerlijkte, geestelijke gedachten van een moderne plastiek, van de zwevende figuur, die Ernst Barlach ter gedachtenis aan den wereldoorlog en zijn offers ontworpen heeft en die in den ouden Dom te Güstrow boven een mooi oud doophek zwevend, haar plaats gevonden heeft. HELENE WULFF

De koning der vogels in de godenleer en in het volksgeloof

HET ligt voor de hand, dat de trotsche Adelaar (Aquila), wien de hierboven gestelde eertitel rechtmatig toekomt, geen onbelangrijke plaats moet bekleeden in de mythologie. Inderdaad is hij, evenals de Eik (Quercus), aan de beheerschers der Grieksche en Romeinsche goden — Zeus en Jupiter — gewijd en maken de genoemde vertegenwoordigers uit het planten- en dierenrijk met den scepter en den bliksem de attributen dezer geduchte godheden uit. — Volgens de overlevering waren juist de Eikeboom en de Arend tot die groote onderscheiding uitverkoren, daar de eerste menschen van eikels geleefd moeten hebben en omdat de „Edele Aar” de sterkste vogel is en het hoogst kan vliegen. Om de laatstgenoemde reden was aan het dier dan ook de zorg toevertrouwd over de vernielende

bliksemschichten, welke de opperste godheid, in toorn ontstoken, over het aardrijk placht rond te slingeren; het droeg z: gebundeld in zijn geweldige klauw. Daarnaast gebruikte Zeus den Adelaar nog verscheidene malen tot andere doeleinden; het merkwaardigste was wel het volgende: In het binnenste van het vermaarde heiligdom van Delphi stond een kegelvormig blok marmor, dat voor het middelpunt der wereld gehouden werd. Om dit punt nu nauwkeurig vast te stellen, had de vader der goden eenmaal twee zijner lievelingsvogels, den eenen van het Oosten en den anderen van het Westen, tegelijkertijd laten uitvliegen en juist hier was de plaats, waar zij elkaar toen hadden ontmoet. Hieruit ziet men tevens, dat de geografen uit die dagen zich de aarde nog als een vlakke schijf en niet als een bol dachten. In meer dan een dier oude, schoone mythen speelt de Arend de belangrijke rol van „gevlugeld voertuig”. Zoo bij voorbeeld in het verhaal van den jong gestorven Ganymedes, den dertien zoon van Koning Tros — naar wien de hoofdstad van het volk der Troërs Troje geheeten is — en Callirrhoë, en den broeder van Illus en Assaracus. We lezen daarin, hoe de welgebouwde jongeling zich tijdens een verschrikkelijken, tusschen zijn vader en diens nabuur Tantalus gevoerden oorlog, op den berg Ida bevond en daar door een Adelaar, of, volgens een andere lezing, door Zeus zelve in de gedaante van zulk een roofvogel, geschaakt en vervolgens door het lucht-ruim naar den Olympus gevoerd werd. Hier aangekomen, vervulde hij voortaan het eereambt van Opperschenker bij de godheid. Verscheidene kunstenaars van naam, waaronder Correggio, Rembrandt en Thorwaldsen hebben aan deze mythe stof voor hun werken ontleend. Wellicht geniet de buitengewoon schoone, in het Vaticaan bewaarde copie naar het oorspronkelijke beeld van den ouden Attischen kunstenaar Leochares de meeste bekendheid; dit meesterstuk geeft op indrukwekkende wijze het ten hemel stijgen van den vorstzoon weer. Ook onder de talloze verhalen, waaraan metamorfosen ten grondslag liggen, komt de Adelaar enkele malen voor. Het belangwekkendste is dat, waarin de roemrijke dood van Periklymenes, den zoon van den vorst van Pylos — Neleus genaamd — beschreven wordt. — Deze

Foto Herzberg

HERTOG ULRICH VAN MECKLENBURG

Periklymenes bezat niet minder dan elf broeders en was, wegens zijn uitstekende hoedanigheden, boven die allen door zijn grootvader Poseidon tot lievelings-kleinzoon uitverkoren. Als bewijs daarvan had hij van dien machtigen beheerscher der zeeën de gave ontvangen, naar willekeur een andere gedaante te kunnen aannemen en om die ten allen tijde weer te kunnen afleggen. — Op zekeren dag tastte prins Heracles van Thebe de Pyliërs in hun eigen land aan en wist elf der broeders te doden. Slechts de jongste, de naderhand zoo vermaarde Nestor, slaagde er in zijn leven te redden en verkreeg het vorstendom, nadat Heracles het genoegzaam uitgeplunderd had. Chloris, de echtgenoot van Neleus, treurde zich dood over het verlies van haar elf kinderen. Gedurende den strijd maakte Periklymenes gebruik van zijn gave en nam achtereenvolgens verschillende gedaanten aan, 't laatst die van een Arend. Aldus trachtte hij den aanvoerder der vijanden door snavelhouwen te doden, doch tevergeefs! (Slot volgt) A. W. FRANCKEN

In Oost-Groenland

(Vervolg en slot van bladz. 135)

WIJ vonden die briefkaart zoo mooi, aanbaden het prentje bijna, het werd tegen den muur gehangen, opdat we iederen morgen het lachende Deensche landschap konden toeknikken — en denken: zie-zoo, al weer een dag minder, totdat we het in natura zien. ☞ Die briefkaart deed ons altijd weer naar huis verlangen, maar dat was toch een heerlijk gevoel, wij liefkoosden het, — als die tijd eens kwam, dat we konden gaan wandelen en dit mooie landschap aanschouwen! ☞ Maar het duurde slechts zoo-lang de zomer in aantocht was, dat we zoo dachten; toen die voorbij was en daarmee ook de hoop om thuis te kunnen komen vervlogen was, kwamen er niets dan bittere gedachten in ons op, telkens als wij naar de mooie, groene boomen keken, die nog steeds aan den muur hingen en ons aan Denemarken, aan zon en warmte herinnerden. ☞ Op zekeren dag borg ik de briefkaart op, ik legde haar in mijn dagboek, maar keek er van tijd tot tijd stilletjes naar, ik wilde niet weten, dat ik verlangde. Iver vroeg er nooit naar, hij wist wel waar de briefkaart gebleven was, hij wilde er ook liefst niet naar kijken en aan het vaderland herinnerd worden, aan ouders en gelukkige dagen. ☞ Maar het najaar werd tot winter, wederom floot en gierde de wind om onze kleine hut, en de sneeuw vloog in een wilde danse macabre rond, treurige gedachten hadden de overhand, de mooie briefkaart van Frederiksdal was opgeborgen, maar niet vergeten. Want na den winter komt er weer een voorjaar; de zon kwam boven den horizon uit als een boodschapper van lichtere streken, van het land achter de ijsbarrière, en tegelijk dreef zij de treurige en sombere gedachten van den poolnacht op de vlucht. Er kwam voorjaar in de lucht, de sneeuw begon te smelten, het water druppelde neer op de steenen, de sneeuwhoenders kregen grauwe plekken op hun eerst zoo smetteloos witte veeren, en op zekeren dag werden Iver en ik wakker bij het hooren van een zacht gepiep; wij luisterden er een tijdje naar, toen kwam er een breede glimlach op onze gezichten, en samen liepen wij de deur uit, de sneeuwmusch was gekomen, de zomer begon, en de briefkaart van Frederiksdal kreeg weer haar oude plaatsje aan den muur, ze was alleen een beetje donkerder van kleur nu,

maar, mijn hemel, wij waren ook niet zoo erg schoon, en vele, vele keeren waren onze vingers over het mooie prentje heen-geleden. ☞ Het was onze voorbode van den zomer, het hield voor ons een belofte in van een beteren tijd en het was als vroeger voor ons een onuitputtelijk onderwerp van gesprek, want telkens als ons oog er op viel en liefkoozend over het mooie groen gleed, zong het in ons van vreugde: Gode zij gedankt, nu komt de zomer weer, nu zul je weldra naar huis kunnen. ☞ Wij spraken over de thuiskomst, over de heerlijke dagen, die dan zouden volgen, over het vredige leven in vreugde en geluk, en wij hadden ons prentje lief, niet alleen dat eene, maar ook dat andere, en daaronder vooral onze lieve, kleine, jonge meisjes van verleden jaar. ☞ Het waren vroolijke dagen, waarin het ons licht te moede was en waarin wij vol goede verwachtingen waren, maar het voorjaar ver-ging, het werd zomer, de zomer schreed voort en weldra zou-

den de bladeren vallen daar waar bladeren waren, die afvallen konden, — maar hier zou het najaar storm en sneeuw brengen, — en nog steeds was er geen schip verschenen, nog steeds niets dan teleurgestelde verwachtingen. ☞ Nu spraken we niet langer over thuiskomen, ach neen, ach neen, het was een al te droevig onderwerp, want gevaarlijke spookgestalten zaten rond om ons heen en wachtten op een gelegenheid om onze gepijnigde hersenen met diezelfde vreeselijke vraag te kwellen: geloof je nu nog, dat je naar huis terug kan gaan? ☞ En dan was het gedaan met allen weerstand. De eene sombere gedachte na de andere drong de hersenen binnen, tot de somberste toe; een vierde winter, neen, dien willen we hier niet blijven, dan liever, ja, wat liever? — er stonden maar twee wegen voor ons open om uit onze gevangenis te komen, een schip vóór het eind van de volgende maand, of, eeuwige vergetelheid! ☞ Het prentje aan den muur had het bij ons verkorven. Het was de bron van al onze treurige gedachten, en telkens als wij er naar keken, ging ons de gedachte door het hoofd: zal je wel ooit weer een groenen boom zien? Onze oogen konden zich bij-

Foto Herzberg

HERTOGIN ANNA VAN MECKLENBURG

na met tranen vullen, als wij op de briefkaart keken, het plaatje was zoo lief, zoo mooi en ons zoo vertrouwd, ach hemel, was dit het eind, zouden wij het inderdaad niet meer in werkelijkheid zien? ☞ Er moest iets op gevonden worden, die ziekelijke gedachten moesten verdreven worden, het is een gevaarlijk spel zich bezig te houden met den dood en de algeheele vernietiging, en op een goeden dag verbrandden wij ons geliefd prentje, in de hoop niet meer aan thuiskomst en vaderland herinnerd te zullen worden. ☞ Maar het was de hoop van een kind, te denken dat wij onze gedachten zoo om den tuin konden leiden. De poging faalde, en wij werden er zwaar voor gestraft, want telkens als wij naar de leege plaats keken, waar de briefkaart gehangen had, dan klonk het luid in onze hersenen, „zeg alle hoop vaarwel, je ziet immers nooit die lachende weiden weer, jij ellendige, je hebt het eenige, dat je met het onbereikbarein verbinding bracht, verbrand om rust te hebben, een rust, die nooit zal komen”, want op het oogenblik, dat de briefkaart door de vlammen verteerd werd, ging ook onze hoop in het vaderland terug te komen, in het heerlijkste, het meest lachende en lokkende land op aarde, in vlammen op.